

I.

(Rezolucije, preporuke i mišljenja)

MIŠLJENJA

EUROPSKI GOSPODARSKI I SOCIJALNI ODBOR

523. PLENARNO ZASJEDANJE EGSO-A ODRŽANO 22. I 23. VELJAČE 2017.

Mišljenje Europskog gospodarskog i socijalnog odbora o temi „Visokokvalitetno obrazovanje za sve”

(razmatračko mišljenje)

(2017/C 173/01)

Izvjestitelj: **Benjamin RIZZO**

Zahtjev malteškog predsjedništva Vijeća	16.9.2016.
Pravni temelj:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za zapošljavanje, socijalna pitanja i građanstvo
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	3.2.2017.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	22.2.2017.
Plenarno zasjedanje br.:	523
Rezultat glasovanja	207/1/5
(za/protiv/suzdržani):	

1. Zaključci i preporuke

EGSO:

- 1.1. potiče države članice da pokažu veću predanost u području visokokvalitetnog obrazovanja za sve kako bi se ostvarili ciljevi EU-a za 2020. i ciljevi UN-a za 2030.;
- 1.2. ističe važnost visokokvalitetnog obrazovanja i osposobljavanja za sve financiranih državnim državama, naglašavajući važnost obrazovanja građana o ljudskim pravima, ulogu koju oni imaju kao građani i jačanje europskih vrijednosti u svim obrazovnim programima država članica;
- 1.3. zalaže se za veću potporu predškolskom obrazovanju (presudnom za usvajanje jezika, socijalizaciju, prilagodbu na osnovno i daljnje obrazovanje) i cjeloživotnom učenju (presudnom za uspješnu integraciju u društvo i svijet rada);
- 1.4. ističe potrebu za stvaranjem prilika za osposobljavanje učenika koji rano napuštaju školovanje, niskokvalificiranih radnika i radnika migranata te za priznavanjem rezultata neformalnog i informalnog obrazovanja;
- 1.5. smatra da su budućnost rada i izazovi digitalizacije ključne teme kojima EU i njegove države članice moraju dati presudno mjesto u političkoj raspravi i socijalnom dijalogu o visokokvalitetnom obrazovanju za sve;

1.6. potiče EU i njegove države članice da pruže više sinergija i usklađenih strategija u području obrazovanja za sve u cijelom EU-u;

1.7. podsjeća Europsku komisiju (EK) i države članice da je nastavnike i zaposlenike u obrazovanju potrebno podržati u njihovim nastojanjima da poboljšaju sve aspekte svojeg stručnog razvoja kako bi poboljšali radnu učinkovitost. Stoga preporučuje ulaganje u kvalifikacije nastavnika i voditelja osposobljavanja, nastojeći pritom zajamčiti ravnotežu spolova pri zapošljavanju te pružanje stabilnih uvjeta rada i dobrih profesionalnih uvjeta te plaća za sve njih;

1.8. traži učinkovitiju uporabu sredstava europskih fondova, osobito Europskog socijalnog fonda (ESF) i Obzora 2020., kako bi se poduprlo kvalitetno obrazovanje i osposobljavanje, podrška nadarenim osobama, istraživanje i inovacije.

2. Opće napomene

2.1. EGSO izražava zadovoljstvo što je malteško predsjedništvo odabralo „**Visokokvalitetno obrazovanje za sve**” kao najvažniju temu i što je zatražilo od EGSO-a da izradi razmatračko mišljenje o tom pitanju. Europa ne smije zaboraviti ključnu ulogu visokokvalitetnog obrazovanja za sve u izgradnji europskog društva koje se obvezuje na poštovanje temeljnih prava i vrijednosti. Malta nastoji promicati uključivanje u raznolikost u formalnom i neformalnom obrazovanju pružanjem pravednih i raznolikih načina učenja. U tom je kontekstu Malta u siječnju 2017. organizirala tjedan obrazovanja usmjeren na „pravednost i učenje” i „digitalno učenje”.

2.2. EGSO je također zadovoljan time što je Europska komisija 7. prosinca predstavila tri komunikacije naslovljene „Inicijativa za mlade” ⁽¹⁾. Ovo je mišljenje usmjereno na komunikaciju „Poboljšanje i modernizacija obrazovanja: visokokvalitetno obrazovanje za sve”. Nadalje, kao predstavnik europskog civilnog društva na razini EU-a, EGSO očekuje da će ga se pitati za savjet te da će imati aktivnu ulogu u svim daljnjim razvojem koji se odnose na te inicijative. Međutim, EGSO zasad strahuje da bi se vrijednost tih inicijativa mogla izgubiti jer se mjere štednje i dalje primjenjuju na mnoga naša društva, što im onemogućuje da u cijelosti ostvare korist od visokokvalitetnog obrazovanja.

2.3. Iako obrazovanje ostaje u nadležnosti nacionalnih vlada, EGSO smatra da bi EU trebao iskoristiti svoj utjecaj i financijsku sposobnost da pomogne državama članicama da više ulažu u visokokvalitetno obrazovanje za sve.

3. Posebne napomene

3.1. Kvalitetno obrazovanje

3.1.1. Kvalitetno obrazovanje pridonosi razvoju slobodnih, kritičnih, osviještenih, aktivnih i autonomnih muškaraca i žena, sposobnih za sudjelovanje u napretku društava u kojima žive i razumijevanje zajedničkih vrijednosti slobode i solidarnosti. Njime se također stvara temelj koji ljudima omogućuje prevladavanje izazova svijeta rada.

3.1.2. Predanost kvalitetnom obrazovanju zahtijeva konkretne mjere, kao što su:

- poboljšanje potpore predškolskom obrazovanju (presudnom za usvajanje jezika, socijalizaciju, prilagodbu na osnovno i daljnje obrazovanje) i cjeloživotnom učenju (presudnom za uspješnu integraciju u društvo i svijet rada),
- osiguravanje da obrazovanje odgovara na izazove globalizacije, digitalizacije i promjena u svijetu rada,
- stvaranje prilika za osposobljavanje učenika koji rano napuštaju školovanje, niskokvalificiranih radnika i radnika migranata bez zapostavljanja digitalne pismenosti,
- osiguravanje da se tijekom obrazovanja razvijaju vještine odabira informacija,
- priznavanje rezultata neformalnog i informalnog obrazovanja,
- promicanje udruživanja između najraznolikijih sudionika u obrazovanju, uključujući cjelokupnu obrazovnu zajednicu,

⁽¹⁾ COM(2016) 940 final; COM(2016) 941 final i COM(2016) 942 final.

- poboljšavanje početnog osposobljavanja i osposobljavanja tijekom službe za nastavnike i zaposlenike u obrazovanju i ulaganje u njih,
- usavršavanje učiteljske struke i osiguravanje boljih uvjeta rada i plaća,
- osiguravanje da politike donesene kako bi se uhvatilo u koštac s gospodarskom krizom i državnim dugom ne ugrožavaju kvalitetu obrazovanja i osposobljavanja,
- ulaganje u bolju infrastrukturu i alate obrazovanja kao što je IKT,
- poboljšavanje javnog ulaganja u kvalitetno obrazovanje, istraživanja i strukovno osposobljavanje i nastavak pružanja podrške i financijskih sredstava programu Erasmus+,
- bolja uporaba sredstava europskih fondova, osobito Europskog socijalnog fonda (ESF) i Obzora 2020. kako bi se poduprlo kvalitetno obrazovanje i osposobljavanje, istraživanje i inovacije,
- jačanje mogućnosti za mobilnost diljem EU-a za studente, znanstvenike, nastavnike, voditelje osposobljavanja i istraživače, koji bi trebali imati mogućnost provesti vrijeme u drugoj državi članici, ne bi se trebalo odnositi samo na formalno obrazovanje, nego i na neformalne sustave, strukovno osposobljavanje i pripravništvo,
- pružanje više sinergija i usklađenih strategija u području obrazovanja u cijelom EU-u, i
- promicanje suradnje i dijaloga između poduzeća i sustava i pružatelja obrazovanja i osposobljavanja s ciljem utvrđivanja potreba u pogledu vještina i poticanja zapošljavanja.

3.2. **Obrazovanje i ljudska prava**

3.2.1. Iako je glavna svrha obrazovanja razvoj ljudi, kako je prethodno navedeno, EGSO smatra da je osposobljavanje disciplina i aktivnost koja je važnija za operativne svrhe i blisko povezana s razvojem svijeta rada i uključivanjem u njega. EGSO je već prikazao razlike i poveznice između obrazovanja i osposobljavanja, koji su u svakom slučaju povezani, ali imaju vlastite ciljeve. EGSO je u mnogim mišljenjima pridonio priznanju obrazovanja kao temeljnog ljudskog prava, javnog dobra i primarne odgovornosti vlada.

3.2.2. U Deklaraciji o promicanju građanstva i zajedničkih vrijednosti slobode, tolerancije i nediskriminacije putem obrazovanja (koju su potpisali ministri obrazovanja u ožujku 2015. u Parizu, nakon napada u Francuskoj i Danskoj) navedeno je da EU „ponovno potvrđuje odlučnost u zajedničkom podupiranju temeljnih vrijednosti koje su u središtu pozornosti EU-a: poštovanje ljudskog dostojanstva, slobode (uključujući slobodu izražavanja), demokracije, jednakosti, vladavine prava te ljudskih prava”.

3.2.3. Nažalost, nasilje koje je tijekom 2016. proizašlo iz niza društvenih sredina (uključujući političke ekstremističke desničarske skupine koje podupiru ksenofobne i rasističke namjere, terorizam koji se koristi vjerskim argumentima i grubo odbijanje izbjeglica koje bježe od rata i sukoba) ponovno je imalo teške posljedice. Stoga bi u svim obrazovnim programima država članica trebalo pojačati obrazovanje o ljudskim pravima i za građanstvo, kao i o vrijednostima EU-a.

3.2.4. U tom kontekstu države članice moraju obrazovanju dodati nove dimenzije: njegove poveznice s temeljnim pravima i budućnosti rada te se moraju pripremiti za kulturološke i funkcionalne promjene koje nastaju iz ekoloških razvoja i osigurati da osposobljavanje odgovara zadaćama i vještinama potrebnima u održivom gospodarstvu razvoja.

3.2.5. Informacijska pismenost jedan je od izazova s kojima se suočava suvremeno obrazovanje. Pristup informacijama je građansko pravo, ali je korištenje informacija složeno pitanje. Mogućnost odabira, tumačenja i korištenja informacija može se i treba oblikovati s pomoću obrazovanja, što je u interesu kako pojedinaca tako i društva. Informacijska pismenost jedna je od okosnica suvremenog obrazovanja.

3.3. **Gospodarska kriza, siromaštvo, socijalna isključenost**

3.3.1. U izvješću Eurostata navedeno je da je „godine 2015. u EU-u otprilike 25 milijuna djece ili 26 % stanovništva u dobi od 0 do 17 godina bilo izloženo riziku [...] [od siromaštva ili socijalne isključenosti]. [...] Godine 2015. više od trećine djece bilo je izloženo riziku [od siromaštva ili socijalne isključenosti] u šest država članica: Rumunjskoj, Bugarskoj, Grčkoj, Mađarskoj, Španjolskoj i Italiji.” Najveći porast zabilježen je u Grčkoj (s 28,7 % iz 2010. na 37,8 % iz 2015., tj. uvećan za 9,1 postotnih bodova). Ovi zabrinjavajući podaci jasno upućuju na povezanost krize i porasta siromaštva.

3.3.2. Najnovija izvješća EU-a o obrazovnom sektoru pružaju dodatne dokaze o pitanju navedenom u mnogim ranijim analizama i izjavama u vezi s civilnim društvom, odnosno potvrđuju činjenicu da je siromaštvo usko povezano s društveno-ekonomskim i kulturnim podrijetlom obitelji i društvenih skupina. Eurostat utvrđuje da se „*udio djece izložene riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti u EU-u smanjuje u skladu s razinom obrazovanja njihovih roditelja. Godine 2015. gotovo 2/3 (65,5 %) ukupnog broja djece roditelja niske razine obrazovanja (većinom nižeg srednjoškolskog obrazovanja) bilo je izloženo riziku od siromaštva [...] u usporedbi s 30,3 % djece koja žive s roditeljima srednje razine obrazovanja [...] te 10,6 % djece roditelja visoke razine obrazovanja.*”

3.3.3. Obrazovno siromaštvo ili udio mladih koji ne zadovoljavaju minimalne standarde u obrazovanju trenutačno je jedan od najvećih izazova u Europi. No zbog gospodarske krize i strogih proračunskih i fiskalnih ograničenja smanjuje se kvaliteta sustava obrazovanja i osposobljavanja, povećavajući rizik od siromaštva i isključenosti te ugrožavajući načelo javnog visokokvalitetnog obrazovanja za sve.

3.3.4. Iako su pojedine europske zemlje odlučile provesti rezove proračuna za obrazovanje, smanjiti plaće zaposlenika, ograničiti zapošljavanje, zaustaviti izgradnju škola ili ukinuti dodjelu dovoljne količine sredstava za održavanje sigurne i prikladne infrastrukture obrazovnih ustanova, taj bi trend trebalo zaustaviti. Godine 2014. javna potrošnja u području obrazovanja realno je iznosila samo 1,1 %, a deset država članica 2014. godine smanjilo je potrošnju u odnosu na 2013. ⁽²⁾ EGSO stoga potiče nacionalne vlade da ponovno razmotre i izmijene programe štednje koji bi mogli ozbiljno utjecati na izvršenje obveza preuzetih na europskoj i međunarodnoj razini u području obrazovanja, kao što su programi do 2020. i 2030. godine.

3.4. Obrazovanje i budućnost rada

3.4.1. Budućnost rada značajna je tema koja treba zauzimati ključno mjesto u političkoj raspravi i socijalnom dijalogu o visokokvalitetnom obrazovanju. Štoviše, drastični pomaci preoblikuju načine obavljanja posla. Rezultat toga jest činjenica da, unatoč tome što se otvaraju nove mogućnosti pretvaranja inovacija u radna mjesta, svijet rada danas obilježavaju visoke razine nepredvidljivosti i za radnike i za poduzeća. Uz to, iako dolaze u kombinaciji s novim pozitivnim mogućnostima, promjene koje donosi digitalna revolucija povećavaju osjećaj nepredvidljivosti i složenosti. Kako je navedeno u prvom Pregledu obrazovanja i osposobljavanja izrađenom u razdoblju mandata Jean-Claudea Junckera na čelu Komisije, „*osposobiti osobe za zapošljavanje tek je dio šireg programa. Obrazovanje ima i jednako važnu ulogu u stvaranju boljeg društva.*” Međutim, u današnje vrijeme čak i najkvalificiraniji radnici mogu ostati bez posla. Iako su od ključne važnosti, obrazovanje i osposobljavanje sami po sebi više nisu jamstvo za kvalitetan, stabilan i dobro plaćen posao. Također se čini da su nejednakosti na tržištu rada sada postale problem koji treba riješiti na prikladan način.

3.4.2. Strukovno obrazovanje i osposobljavanje sve je važnije u borbi protiv nezaposlenosti te se mora poboljšati i učiniti pristupačnijim i važnijim. Moraju se dodijeliti odgovarajući ljudski i financijski resursi kako bi se osigurala kvaliteta ishoda obrazovanja i zapošljivost dotičnih ljudi.

3.4.3. Evaluacijsko izvješće Europske komisije o ulaganjima na temelju Europskog socijalnog fonda (ESF) tijekom razdoblja 2007. – 2013. pokazuje da je do kraja 2014. barem 9,4 milijuna europskih građana pronašlo zaposlenje, a 8,7 milijuna steklo kvalifikacije ili svjedodžbu. O ostalim pozitivnim rezultatima, kao što su povećane razine vještina, izvjestilo je 13,7 milijuna sudionika. Te pozitivne novosti trebale bi potaknuti države članice na neprestanu borbu protiv nezaposlenosti u Europi, koja je i dalje visoka u mnogim državama članicama.

3.4.4. EGSO također preporučuje EU-u i njegovim državama članicama da više ulažu u istraživanje i inovacije kako bi se stvorila nova i bolja radna mjesta za budućnost.

3.4.5. Razlika u plaćama između spolova i dalje postoji. Povjerenica Věra Jourová izjavila je u studenom 2015: „Žene i dalje rade neplaćeno gotovo dva mjeseca godišnje jer je prosječna satnica ženama plaćena 16,4 % manje nego muškarcima. Ravnopravnost muškaraca i žena jedna je od temeljnih vrijednosti Europske unije, ali ovaj dan podsjeća nas na činjenicu da ona nije jedna od njegovih temeljnih stvarnosti.” S obzirom na feminizaciju obrazovnog sektora, trebalo bi preispitati plaće i poboljšati prilike za razvoj karijere.

⁽²⁾ Pregled obrazovanja i osposobljavanja za 2015.

3.5. *Javno obrazovanje*

3.5.1. Države članice moraju osnažiti ulogu javnog obrazovanja u postizanju ravnopravnosti i socijalne kohezije. Pri razmatranju najnovijih podataka EU-a o siromaštvu i riziku od socijalne isključenosti, ne smije se umanjiti važnost javnog obrazovanja u izgradnji ravnopravnijih društava.

3.5.2. Visokokvalitetno obrazovanje trebalo bi se pružati pravedno i na neprofitnoj osnovi. Prvenstveno je odgovornost vlada osigurati odgovarajuća sredstva za univerzalno dostupno obrazovanje, kako su se obvezale učiniti na međunarodnoj i europskoj razini. Ulaganje u obrazovanje, osobito u javno obrazovanje, trebalo bi biti politički prioritet.

3.5.3. Budući da svi radnici ne posjeduju alate koji ih čine otpornima na društvene, osobne i profesionalne rizike, ključan je pristup javnim, visokokvalitetnim mogućnostima nadogradnje vještina i prekvalifikacije te odgovarajućoj socijalnoj zaštiti tijekom cijelog života. Kao predstavnik civilnog društva na razini EU-a, EGSO ističe potrebu za jačanjem i boljim financiranjem javnih ustanova za osposobljavanje nezaposlenih radnika i radnika migranata.

3.5.4. EGSO također smatra da bi socijalni partneri i obrazovna zajednica trebali imati prava za praćenje i procjenu učinkovitost javne potrošnje u području obrazovanja.

3.6. *Socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje*

3.6.1. Socijalni dijalog u obrazovnom sektoru diljem Europe suočen je s različitim izazovima zbog unutarnjih i vanjskih čimbenika. Zbog hitnijih gospodarskih problema socijalni dijalog izgubio je na važnosti u programu izrade politika. Nedostatak učinkovitog socijalnog dijaloga odražava se u činjenici da se odluke koje utječu na zaposlenike u obrazovanju i školsku zajednicu često donose bez službenih savjetovanja sa socijalnim partnerima. U mnogim se zemljama opseg pregovaranja smanjio u trenutku kada bi se trebao proširiti radi rješavanja brojnih novih izazova u obrazovnoj zajednici.

3.6.2. EGSO stoga potiče države članice i socijalne partnere da ojačaju vezu između nacionalnog i europskog socijalnog dijaloga te da razmotre na koji se način može proširiti opseg kolektivnog pregovaranja. Europski socijalni dijalog u obrazovnom sektoru od ključne je važnosti za postizanje ciljeva strategije Europa 2020. i Programa do 2030. jer okuplja europske poslodavce i zaposlenike u tom području kako bi mogli postići dogovor o načinu rješavanja izazova s kojima je sektor suočen. Trebalo bi uključiti i cijelu obrazovnu zajednicu (roditelje, učenike, organizacije civilnog društva itd.).

3.7. *IKT u obrazovanju*

3.7.1. Posljednjih je godina u svijetu zabilježen prijelaz s gospodarstva koje je u većoj mjeri temeljeno na proizvodnji na gospodarstvo više usmjereno na usluge. Stvaranje znanja postalo je ključni čimbenik vrijednosti i za proizvodnju i za usluge.

3.7.2. Informacijske i komunikacijske tehnologije u globaliziranom svijetu izmijenile su gospodarsku integraciju i međuovisnost na svim razinama. Štoviše, digitalna transformacija dovodi do velikih promjena u industriji i uslugama. To obuhvaća prijelaz s tradicionalnog zapošljavanja na digitalna radna mjesta. IKT se upotrebljava na mnogo načina. Također predstavlja potporu društvenim i/ili političkim virtualnim mrežama. U tom smislu IKT ima sve važniju ulogu u socijalizaciji djece i mladih.

3.7.3. Iako IKT pruža mogućnosti u brojnim područjima, ujedno otvara vrata stvarnim opasnostima kao što su kiberkriminalitet i opasan i štetan sadržaj te istodobno povećava komercijalizaciju usluga, omogućuje tehnološki nadzor i zlouporabu osobnih podataka. Zaštitu osobnih podataka i sigurnost informacija u području obrazovanja trebalo bi riješiti Europskom strategijom. Nadalje, nekoliko europskih zemalja uspostavilo je nacionalne strategije za poticanje uporabe IKT-a u različitim područjima, uključujući posebnu strategiju usmjerenu na obrazovanje, no i dalje postoje veliki nedostaci u njihovoj provedbi.

3.7.4. Uvođenje digitalnih uređaja u obrazovanje ključna je tema za obrazovnu zajednicu i društvo. Europska komisija u svojem je Digitalnom programu i Strateškom okviru za obrazovanje i osposobljavanje 2020. naglasila potrebu za inovativnim pristupima u podučavanju i učenju u državama članicama kako bi se poboljšale digitalne vještine i radnike pripremila za digitalna radna mjesta u budućnosti. Istraživanja i izvješća OECD-a i Unesca također upućuju na istu činjenicu: neizbježnu potrebu za osiguravanjem opremljenosti obrazovnih ustanova za uporabu IKT-a u podučavanju te poboljšanjem kompetencija nastavnika u pogledu pedagoške uporabe IKT-a na svim razinama obrazovanja u cilju oblikovanja budućnosti.

3.7.5. Integracija novih tehnologija u obrazovanje mogla bi unaprijediti vještine potrebne za prilagodbu na tehnologiju koja se brzo mijenja i pripremanje učenika za cjeloživotno učenje i aktivno demokratsko građanstvo. Međutim, iako IKT u obrazovanju može poboljšati podučavanje i učenje, on jednako tako donosi mnogo izazova za nastavnike i studente, poput onih navedenih u ovom mišljenju.

3.7.6. Na kraju treba napomenuti da, ako EU želi zadržati vodeći položaj u području visokog obrazovanja i znanstvenog istraživanja, mora ojačati svoje ulaganje u podršku nadarenim osobama, istraživanje i inovacije.

3.8. *Nastavnici, graditelji budućnosti*

3.8.1. Dobro je poznato da nastavnici imaju ključnu ulogu u uspjehu ili neuspjehu inicijativa i programa u području obrazovanja. EGSO poziva obrazovna tijela i ustanove da omoguće stalnu službenu pedagošku i tehničku potporu nastavnicima, da im pomognu u prilagodbi na nove digitalne sustave te da izbjegavaju uporabu IKT-a kojim se pogoršavaju uvjeti rada. EGSO preporučuje ulaganje u kvalifikacije voditelja osposobljavanja i nastavnika, nastojeći zajamčiti ravnotežu spolova u zapošljavanju odabirom najboljeg u njihovoj profesiji te pružanjem stabilnih uvjeta rada i dobrih profesionalnih uvjeta i plaća.

3.8.2. Budući da se očekuju znatne promjene nacionalnih standarda obrazovne tehnologije, nacionalna obrazovna tijela trebala bi se savjetovati s predstavnicima zaposlenika u obrazovanju pri planiranju novih strategija i programa koji predstavljaju izazov u njihovu svakodnevnom radu. Teme kao što su preuzimanje medijskih zapisa, medijska manipulacija, medijsko predstavljanje i objavljivanje, izrada internetskih stranica, unos podataka, vođenje baza podataka, prikupljanje informacija, suradničko okruženje i razmjena datoteka potrebno je uključiti u njihovo početno osposobljavanje i osposobljavanje tijekom službe. Od ključne je važnosti da je svaki nastavnik osposobljen za stjecanje tih vještina i kompetencija.

3.8.3. EGSO također preporučuje državama članicama da omoguće prilike za mobilnost nastavnika i zaposlenika u području obrazovanja tijekom putovanja u različite države članice i pritom očuvaju njihova prava na socijalno osiguranje i mirovinu kako bi podučavanje i osposobljavanje postalo privlačnije zvanje mlađim generacijama.

Bruxelles, 22. veljače 2017.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Georges DASSIS